

SOCIAL MENTALITY AND RESEARCHER THINKERS JOURNAL

Open Access Refereed E-Journal & Refereed & Indexed

ISSN: 2630-631X

Social Sciences Indexed

www.smartofjournal.com / editorsmartjournal@gmail.com

March 2019

Article Arrival Date: 03.01.2019 Published Date:15.03.2019 Vol 5 / Issue 17 / pp:499-508

ZAMAN YÖNETİMİ VE AKADEMİK BAŞARI DEĞERLENDİRMESİ: SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKUL ÖRNEĞİ¹

ASSESSMENT OF TIME MANAGEMENT AND ACADEMIC SUCCESS: THE CASE OF VOCATIONAL SCHOOL OF HEALTH SERVICES

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin ERİŞ

Harran Üniversitesi Sağlık Hizmetleri MYO, erisharran@hotmail.com Şanlıurfa/Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi Sümeyye ÖZMEN

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, sumeyyeozmen@gmail.com Burdur/Türkiye

Öğr. Gör. Ebrar İLİMAN

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Hizmetleri MYO, ebrar@cumhuriyet.edu.tr Sivas/Türkiye

ÖZET

Bu araştırma, Harran Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulunda eğitim gören öğrencilerinin zaman yönetimi becerilerini incelemek ve zaman yönetiminin öğrencilerin akademik başarıları ile olan ilişkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu araştırma sayesinde öğrencilerin zaman yönetimi becerileri incelenerek, eksik yanlarını ortaya koymak ve bu doğrultuda öğrencilere etkin zaman yönetimi ile ilgili önerilerde bulunmak mümkün olacaktır. Tanımlayıcı çalışmada yüz yüze anket yönetimi kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, Harran Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulundaki 350 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma 1 – 31 Mayıs 2016 tarihleri arasında uygulanmıştır. 318 öğrenciye anket dağıtılmış ve öğrencilerin %89'u (283) anketi doldurmuştur. Araştırmada meslek yüksekokulu öğrencilerinin zaman yönetimi becerilerini ölçmek için Britton ve Tesser (1991) tarafından geliştirilen ve Türkçe uyarlaması Alay ve Koçak (2002) tarafından yapılmış Zaman Yönetimi Envanteri (ZYE) kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı, 0,854 olarak saptanmıştır. Toplam zaman yönetimi ortalaması 3,17 çıkmıştır. Genel not ortalamasıyla sadece önceki dönem not ortalaması arasındaki korelasyon katsayısı anlamlı bulunurken, diğer değişkenlerle istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur. Ayrıca zaman planlaması değişkeniyle, toplam zaman yönetimi değişkeni arasındaki korelasyon katsayısının 0,928 olması bu iki değişken arasında çok yüksek pozitif yönlü ilişki olduğunu göstermektedir. Araştırma sonucunda, zaman yönetimi ortalamasının orta düzeyde olduğu ve öğrencilerin zaman yönetiminin akademik başarıları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olduğu tespit edilmemiştir. Ortalamalara bakıldığında tüm alt boyutlarda erkek öğrencilerin ortalamalarının kız öğrencilerin ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin okudukları bölüm bakımından, zaman planlaması ve zaman tuzakları boyutlarında bölüm bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Zaman Yönetimi, Akademik Başarı, Zaman Tuzakları.

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the time management skills of students studying in the Vocational School of Health Services of Harran University and to determine the correlation of time management with their academic success. This study will make it possible to reveal the weaknesses of students by examining their time management skills and accordingly to make suggestions to students concerning effective time management. Face-to-face interview method was used in the descriptive study. The population of the study consisted of 350 students studying in the Vocational School of Health Services in Harran University. The study was conducted between 1 and 31 May 2016. 318 students were given questionnaires and 89% of the students (283) filled in the questionnaire. In order to measure the time management skills of the vocational school students in the study, the Time Management inventory (TMI) developed by Britton and Tesser (1991) and adapted into Turkish by Alay and Koçak (2002) was used. The Cronbach's Alpha coefficient of the scale used in the study was found to be 0.854. Total mean score of time management was 3.17. While the correlation coefficient between the grade point average and only the grade point average of the previous term was statistically significant; the correlation coefficient between the grade point average and the other variables was not statistically significant. Additionally, the fact that the correlation coefficient between the variables of time planning and total time management was 0.928 indicated that there was a very high positive correlation between these two variables. As a result of the study, it was found that the mean time management was at moderate level and the time management of the students had a statistically significant effect on their academic success. When examining the mean scores, it was observed that the male students had higher mean scores than the female students in all the subscales. In addition, there was a statistically significant difference in subscales of the time planning and time traps in terms of the department of the students.

Keywords: Time Management, Academic Success, Time Traps.

¹ Bu çalışma 11-14 Mayıs 2017 tarihinde Türkçe sözel bildiri olarak 4th International Eurasian Educational Research Congress 'de sunulmuştur.

1. GİRİŞ

İnsanoğlunun en önemli hazinesi zamandır. Bu kıymetli hazineyi geri getirebilecek hiçbir güç bulunmamaktadır. Zaman, biz istesek de istemesek de sürekli akıp giden, durdurulamaz, yavaşlatılamaz, hızlandırılmaz ve geri döndürülemez bir kavramdır. Zamanı iyi düzenleyemeyenler sürekli stres altındadırlar. Zamansızlıktan şikâyet eden insanların büyük çoğunluğu zamanlarını nasıl kullanacaklarını bilmeyenlerdir. Zamanını etkin bir şekilde kullanamayan insan öğrencilik döneminde de iş hayatında da çok çalışarak başarı elde edemeyecektir. Başarı ancak kararlılık, düzen, nerede, ne zaman, ne kadar ve ne şekilde çalışacağını doğru şekilde planlama ile gelecektir. Bunu yapabilmenin temel taşı da zamanın etkin kullanılması oluşturmaktadır. Kişi, zamanını ne kadar doğru ve gerçekçi planlarsa zamanını yönetmede de o derece başarılı olacaktır.

Teknolojinin hızla geliştiği çağımızda yaşama ayak uydurabilmenin temel şartlarından birisi de etkin bir zaman yönetimidir. Zaman yönetimi; sahip olunan vakit dilimlerini en verimli ve etkili bir şekilde planlı olarak tüketerek iş süreçlerini kontrol altında tutmaktır. Zaman etkin bir şekilde yönetilemediği vakit işlerin yetişemeyeceği kaygısı, başarısızlık kaygısı, kısa sürede fazla efor sarf etmek gibi olumsuz durumlar gelişecek bu ise zaman baskısı oluşturacaktır. Bu baskı nihayetinde kişileri huzursuzluğa, paniklemeye, gerginliğe iterek tutum ve davranışlarını olumsuz yönde etkilemektedir. Kişi zamanını ne kadar doğru planlar ve doğru yönetirse amaçlarına o kadar kolay ulaşabilecektir. Zamanını iyi yöneten kişi kendisine ve çevresine de zaman ayırabilecek, böylelikle mutlu ve stressiz bir zaman geçirebilecektir.

Zaman tüm bu özelliklerinden dolayı öğrenciler açısından da oldukça önemlidir. Öğrenciler ilk aşamada akademik başarıyı, ilerleyen süreçlerde ise çalışma hayatlarındaki başarıyı, zamanı etkili bir şekilde planlama ile elde edebilirler. Bu *çalışma* ise zaman yönetiminin gerekliliği göz önüne alınarak; öğrencilerin zamanlarını yönetmedeki etkinliğinin akademik başarıları üzerindeki etkisini araştırmak amacıyla yapılmıştır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Zaman ve Zaman Yönetimi

Zaman soyut bir kavram olması sebebiyle tanımlanması oldukça zor bir kavramdır. Zaman, sözlük anlamıyla “bir işin veya eylemin, bir sürecin içinden geçtiği vakit, süre” olarak tanımlanmaktadır.¹ Zaman, bir eylemin geçtiği süre, hareketin rengi ve soluşudur. Hareketlerimize anlam kazandıran ve her yerde bulunan zamanın kendisidir.²

Zaman, kullanılma yerine ve durumuna göre farklı isimlendirilebilir. Saatte ölçülebilen gerçek zaman (objektif zaman), hissedilen veya algılanan zaman (subjektif zaman), yöneticilerin yönetim için ayırdıkları zaman (yönetimsel zaman), örgütün faaliyetlerini yerine getirmede harcadığı süre toplamı (örgütsel zaman), insanın biyolojik ihtiyaçları için ayırdığı zaman (var olma zamanı), insanın maddi ihtiyaçlarını karşılamak için fiilen çalıştığı süre (çalışma zamanı), kişinin sadece istediklerini yapabileceği süre ise (serbest zaman) olarak isimlendirilmiştir.³

Zaman yönetimi, sadece günlük planlama ve liste yapma eylemleri gibi basit işlerin planlanması için uygulanırken, sonraki süreçte yöneticilerin yoğunlaşmaya başlayan iş hayatındaki zamanlarını daha iyi planlamaya yardımcı olmak için ortaya çıkmış ve dünya geneli yaygınlaşmıştır. Zaman yönetimi ile ifade edilmek istenen zaman içinde insanın kendini ve işlerini yönetmesi yani zamanı gözleme ve kontrol etmesidir.^{4,5} Bir diğer tanıma göre zaman yönetimi, bir işin önceden belirlenmiş başlangıç ve bitiş süreci içerisinde, yapılması gereken iş ve eylemleri, tanımlanmış amaçların gerçekleşmesine yönelik olarak tüm kaynakları etkin ve verimli kullanmaktır.³ Zamanı etkin yönetmenin anahtarı, insanın kendi öz yönetimidir.⁶ Zaman yönetimi bir iş becerisidir ve tüm iş becerileri öğrenilebilir. Zaman yönetimi, bir dizi yöntem, strateji ve teknikten oluşur. Öğrenme, uygulama, kararlılık ve tekrarlama ile ustalaşabilecek bir beceridir.⁷

Zaman yönetimi, başlangıcı ve bitışı tanımlanmış bir zaman dilimi içinde, yapılması gereken iş ve eylemleri, tanımlanmış amaçların gerçekleşmesine yönelik olarak tüm kaynakları etkin ve verimli

kullanmak olarak tanımlanmıştır.³ İnsan zamanını ne kadar doğru planlar ve doğru yönetirse amaçlarına o kadar çok ulaşabilecektir. Zamanını iyi yöneten kişi kendisine ve çevresine de zaman ayırabilecek, böylelikle mutlu ve stressiz bir zaman geçirebilecektir.

Araştırmanın şu ana kadar ki bölümünde, zaman ve zaman yönetimi kavramlarının kullanılma yerine ve durumuna göre tanımları yapılmıştır. Araştırmanın bundan sonraki bölümlerinde ise zaman yönetimi kavramı kullanılacaktır.

2.2. Kişisel Zaman Yönetimi

Kişisel zaman, her bireyin eşit olarak sahip olduğu ve gerek çalıştığı örgüt içinde, gerek örgüt dışında kendisiyle ilgili faaliyetleri gerçekleştirmek için harcadığı zamandır.⁸ Kişisel zaman yönetimi, zamanı etkili kullanabilme ile mümkündür. Zamanı etkin kullanabilme ise zaman kaybına yol açan faktör ya da nedenlerin çözüme kavuşturulmasıyla, onlarla baş edebilmekle mümkün olabilecektir. Zaman yönetimi, bireyin kendini yönetebilmesi ise gerçek çözüm yolları, kişinin kendisini yönetebilmesini sağlamaya dönük ihtiyaç duyduğu strateji ve tekniklerdir. Bunların başında da bireyin kendini tanıması gelir.⁹

McCay tarafından zaman yönetimi eğitim programı için bazı kavramlar geliştirmiştir. Bu eğitimde kritik unsurlar; insanlara günlük planlamayı nasıl yapacaklarını, görevlere nasıl öncelik verilmesini ve beklenmedik görevleri nasıl yöneteceklerini öğretmek zaman alıcı faaliyetleri, zaman harcamalarında değişiklik yapmayı ve iş gücünün etkinliğini artırabilmesi olarak belirlenmiştir.⁴

Kişisel zaman yönetimi teknikleri. Zaman yönetiminin psikolojisi, kontrol yasası adı verilen basit bir ilkeye dayanmaktadır. Bu yasa, insanın kendi hayatını kontrol etmeyi düşündüğü derecede kendi hakkında iyi hissettiğini söylemektedir. Psikologlar, insanın kendi kaderinin efendisi olduğunu hissettiği bir iç denetim odağı ile kendisi dışındaki koşullar tarafından kontrol edildiğini hissettiği, bir dış kontrol odağı arasındaki farka atıfta bulunur. Harici bir kontrol odağına sahip olduğunda, patron, işin baskısı, faturalar ve sorumluluklar tarafından kontrol edildiği hissedilir. Çok az zamanda yapacak çok şeyin olduğu, zamanın ve hayatın sorumluluğu düşünüldüğünde, en iyisini yapmak için, kişilerin iş ve kişisel hayatının önemli alanlarında güçlü bir kontrol hissi olmalıdır.⁷

Zaman yönetimi ile ilgili altı klasik teknik uygulanarak her günün başarılı geçmesi sağlanabilir. Bu teknikler şunlardır:^{6,2}

1. Öncelikle temel ve zorunlu işleri yapmak
2. Birbiri ile ilgili faaliyetleri gruplandırmak
3. Büyük işleri uygun parçalara bölmek
4. Bir zaman çizelgesi kullanmak
5. Belirli bir süre tek bir işe odaklanmak
6. İş ertelememek, hemen yapmak ve tamamlamak

2.3. Akademik Başarı Kavramı

Üniversite ortamı hem akademik hem de sosyal bir deneyim sahasıdır. Başarı, uygun olan davranışların gösterilip, uygun olmayan davranışlardan kaçınarak durumlara göre en üstün performansın gösterilmesidir. Akademik başarı ise, akademik performans ve eğitime dayalı başarının karışımıdır. Bir öğrencinin eğitime dair başarısını akademik performansı ifade eder ve almış olduğu dersin sınav sonucu bir not ile gösterilir. Öğrencinin akademik başarısı, hocalar tarafından yapılan sınavlar aracılığıyla belirlenir ve sınav sonucunda öğrencinin almış olduğu not ilan edilir. Notlar, başarının rakama dönüştürülmüş bir ölçütüdür.⁵ Dönem not ortalaması, öğrencinin bir dönem sonunda aldığı derslerin not ortalamalarının hesaplanması sonucu elde edilen değerdir. Genel not ortalamasının elde edilmesi için ise, iki dönemin not ortalamasının hesaplanarak, ortalamasının alınması gerekmektedir.

3. MATERYAL VE METOT

3.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, Harran Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulunda okuyan öğrencilerinin zaman yönetimi becerilerini incelemek ve zaman yönetiminin öğrencilerin akademik başarıları ile olan ilişkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmada örneklem alınmayarak, evrenin tamamına ulaşılmaya çalışılmıştır. Harran Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda okuyan 350 öğrenci bu araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini 7 farklı programda okuyan 1. ve 2. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Evrenin büyüklüğünün fazla olmamasından dolayı, örneklem seçilmeyerek tüm evrene ulaşılmaya çalışılmıştır. 318 öğrenciye anket dağıtılmış ve öğrencilerin %89'u (283) anketi doldurmuştur.

3.3. Araştırmanın Varsayımları

Anket sorularının öğrencilerin zaman yönetimi becerilerini ölçmek için yeterli olacağı, anketleri cevaplayan katılımcıların evreni temsil edeceği ve anketleri samimiyetle dolduracakları varsayılmıştır.

3.4. Veri Toplama Aracı

Araştırmada verileri toplamak amacıyla 2 bölümden oluşan bir anket kullanılmıştır. Anketin ilk bölümü öğrencilerin sosyo demografik özelliklerini tespit etmek amacıyla hazırlanan sorulardan oluşmaktadır. Anketin ikinci bölümünü ise Britton ve Tesser (1991) tarafından geliştirilmiş ve Alay ve Koçak (2002) tarafından Türkçe'ye uyarlanmış "Zaman Yönetimi Envanteri" (ZYE) ölçeği oluşturmaktadır.^{10, 11} Araştırma 1 – 31 Mayıs 2016 tarihleri arasında uygulanmıştır.

ZYE veri elde etmek amacıyla, 5'li Likert Yöntemi kullanılmıştır. ZYE ölçeğinin 3 alt boyutu vardır. Zaman Planlaması alt boyutunda 16 ifade, Zaman Tutumları alt boyutunda 7 ifade ve Zaman Tuzakları alt boyutunda 4 ifade olmak üzere toplam 27 ifadeden oluşmaktadır. Cevaplar, 1'den 5'e kadar; "Hiç", "Nadiren", "Bazen", "Sık Sık" ve "Her Zaman" olarak puanlandırılmıştır. Zaman planlaması alt boyutunda 16. Soru; zaman tutumları boyutundaki 2, 6 ve 7 numaralı sorular ve zaman tuzakları (harcattırıcılar) alt boyutunda ise 4 sorunun tamamı ters soru olarak hazırlanmıştır.

1. Boyut, zaman planlaması ile ilgili maddelerden oluşur. Bu boyuttan yüksek alan öğrencilerin, faaliyetlerini kısa ve uzun vadede planladıkları;
2. Boyut, zaman tutumları ile ilgili maddelerden oluşur. Bu boyuttan yüksek alan öğrencilerin, zamanı verimli kullanmaya zihinsel olarak hazır oldukları ve zamanı iyi yönetmede söz sahibi oldukları;
3. Boyut, öğrencilerin zamanlarını iyi kullanamamaları ile ilgili maddelerden oluşmaktadır. Bundan dolayı bu faktör "zaman tuzakları" olarak isimlendirilmiştir. Zaman tuzakları, öğrencileri amaçlarından uzaklaştıracak şeylerdir. Bu alt ölçekteki maddeler tersine puanlanarak, negatif cevaplar en yüksek puanı almıştır.

3.5. Veri Analizi

Veriler, SPSS 22 paket programında değerlendirilmiştir. Araştırmada elde edilen verilerin istatistiksel analizini yapabilmek için tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır. Ayrıca gruplar arasında fark olup olmadığını belirlemek için Student t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Tukey testi ile araştırmadaki değişkenler arasındaki ilişkiyi belirleyebilmek için ise korelasyon analizi kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan anketin Cronbach Alfa katsayısı 0,854 olarak bulunmuştur. Bu da anketin güvenilirliğinin yüksek olduğunu göstermektedir.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmanın bu bölümünde araştırmaya ait bulgular verilmektedir. Öğrencilerin demografik özellikleri ile ZTE değişkeni bakımından sadece cinsiyet ve okuduğu bölüm açısından farklılık bulunduğu için diğer demografik özelliklere ait bulgular burada verilmemiştir. Anketi cevaplandıran 283 öğrencinin demografik özelliklerine göre frekans (N) ve yüzdeleri (%) Tablo 1' de verilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

		Sayı (N)	Yüzde (%)
	Kız	207	73,1
Cinsiyet	Erkek	76	26,9
Yaş	19 yaş ve altı	149	52,7
	20 yaş ve üstü	134	47,3
Program	Tıbbi Görüntüleme Teknikleri (TGT)	28	9,9
	Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik (TDS)	45	15,9
	Tıbbi Laboratuvar Teknikleri (TLT)	27	9,5
	Anestezi	44	15,5
	Ameliyathane hizmetleri	57	20,1
	İlk ve acil yardım	54	19,1
	Perfüzyon	28	9,9
Sınıf	1. Sınıf	153	54,1
	2. Sınıf	130	45,9
Barınma yeri	Aile	120	42,4
	Yurt	83	29,3
	Arkadaş	56	19,8
	Diğer	24	8,5
Toplam		283	100,0

Anketi cevaplandıranların % 73,1 (N=207)'ni kız öğrenciler; % 26,9 (N=76)'unu erkek öğrenciler; %52,7 (N=149)'i 19 yaş altı, %47,3 (N=134)'ü 20 yaş ve üzerindeki öğrenciler oluşturmaktadır. Okudukları programa göre dağılımları incelendiğinde; TGT % 9,9 (N=28), TDS % 15,9 (N=45), TLT % 9,5 (N=27), Anestezi % 15,5 (N=44), Ameliyathane Hizmetleri % 20,1 (N=57), İlk ve Acil Yardım % 19,1 (N=54), Perfüzyon % 9,9 (N=28) şeklindedir. Öğrencilerin % 54,1 (N=153)'i 1. Sınıf, % 45,9 (N=130)' u 2. Sınıf öğrencisidir. Barınma yerine göre dağılımları incelendiğinde; ailesinin yanında yaşayanlar % 42,4 (N=120), yurttan dışarıda yaşayanlar % 29,3 (N=83), arkadaşları ile yaşayanlar % 19,8 (N=56), diğer yerlerde kalanlar ise %8,5 (N=24)' lik bir pay oluşturmaktadır.

Öğrencilerin zaman yönetimi becerilerine ilişkin kullanılan ZYE ile ilgili bulunan boyutlara (Zaman planlaması, zaman tutumları, zaman tuzakları) dair açıklayıcı istatistikler Tablo 2' de gösterilmiştir.

Tablo 2. Zaman Yönetimi Envanteri alt boyutları için açıklayıcı istatistikler

	Genel Akademik Not Ortalaması	Zaman Planlaması	Zaman Tutumları	Zaman Tuzakları	Toplam Zaman Yönetimi
Minimum	0,75	1,00	1,00	1,00	1,00
Maksimum	3,73	4,81	5,00	5,00	4,78
Ortalama	2,38	3,13	3,47	2,75	3,17
Std. Sapma	0,47	0,71	0,64	0,87	0,57

Tablo 2' de görüleceği üzere, ZYE'nin zaman planlaması boyutunun puanı $3,13 \pm 0,71$; zaman tutumları boyutu puanı $3,47 \pm 0,64$, zaman tuzakları boyutunun puanı $2,75 \pm 0,87$; toplam zaman yönetimi boyutunun puanı ise $3,17 \pm 0,57$ olarak saptanmıştır. Bu sonuç, anketi cevaplandıran öğrencilerin zaman yönetimi becerilerinin orta düzeyde olduğunu; öğrencilerin zamanlarını yeteri kadar verimli kullanmadıklarını göstermektedir.

Tablo 3. Zaman Yönetimi Envanterinin Cinsiyet Değişkeni Bakımından İncelenmesi

	Cinsiyet	N	Ort.	SS	t	P
Zaman Planlaması	Kız	207	3,10	,704	-1,312	,191
	Erkek	76	3,22	,723		
Zaman Tutumları	Kız	207	3,43	,560	-1,799	,073
	Erkek	76	3,59	,735		
Zaman Tuzakları	Kız	207	2,63	,827	-3,879	,000
	Erkek	76	3,07	,902		

ZYE boyutlarının cinsiyet değişkeni bakımından incelenmesi, Tablo 3’de verilmiştir. İncelenen alt boyutlarda cinsiyet değişkeni bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olup olmadığı Student t testi ile araştırıldığında; boyutlardan sadece zaman tuzakları alt boyutunda cinsiyet değişkeni bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur (p: 0,0). Bu bulgu, zaman tuzakları boyutunda, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha başarılı olduğu şeklinde yorumlanabilir. Ortalamalara bakıldığında tüm alt boyutlarda erkek öğrencilerin ortalamalarının kız öğrencilerin ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Zaman Yönetimi Envanterinin Program Değişkeni Bakımından İncelenmesi

	Program	N	Ort.	SS	F	P
Zaman planlaması	TGT	28	3,09	0,680	2,261	0,038
	TDS	45	3,29	0,701		
	TLT	27	3,31	0,661		
	Anestezi	44	3,05	0,613		
	Ameliyathane. Hiz.	57	3,20	0,769		
	İlk Acil Yar.	54	3,15	0,721		
	Perfüzyon	28	2,75	0,690		
	Toplam	283	3,14	0,709		
Zaman tutumları	TGT	28	3,44	0,656	1,915	0,078
	TDS	45	3,63	0,621		
	TLT	27	3,67	0,578		
	Anestezi	44	3,54	0,500		
	Ameliyathane. Hiz.	56	3,39	0,663		
	İlk Acil Yar.	54	3,46	0,743		
	Perfüzyon	28	3,22	0,593		
	Toplam	282	3,48	0,641		
Zaman tuzakları	TGT	28	3,10	0,896	2,520	0,022
	TDS	45	2,78	0,902		
	TLT	27	3,11	1,019		
	Anestezi	44	2,49	0,745		
	Ameliyathane. Hiz.	56	2,72	0,883		
	İlk Acil Yar.	54	2,66	0,881		
	Perfüzyon	28	2,59	0,586		
	Toplam	282	2,75	0,870		

ZYE boyutlarının okudukları program değişkeni bakımından incelenmesi Tablo 4’de verilmiştir. İncelenen boyutlarda program değişkeni bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olup olmadığı ANOVA testi ile araştırılmıştır. Yapılan istatistiksel test sonucunda zaman planlaması ve zaman tuzakları boyutlarında bölüm bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur (p: 0,038; 0,022). Farklılığın kaynağını belirlemek için Tukey testi uygulanmış, zaman planlaması boyutunda farklılığın TDS ile PERFÜZYON ve TLT ile PERFÜZYON bölümlerinde okuyanların ortalamasının farklı olmasından, zaman tuzakları boyutunda farklılığın TGT ile ANESTEZİ ve TLT ile ANESTEZİ bölümü öğrencilerini ortalamasının farklı olmasından kaynaklandığı görülmüştür.

Tablo 5. Zaman Yönetimi Envanteri Ve Akademik Başarı Puanları Arasındaki İlişki İçin Pearson Korelasyon Katsayısı Bulguları

		Genel Not Ort	Önceki Dönem Notu	Zaman Tuzak	Zaman Tutum	Zaman Plan	Toplam Zaman Yön.
Genel Not Ortalaması	Correlation	1					
	Significance						
	df						
Önceki Dönem Notu	Correlation	0,526	1				
	Significance	0					
	df	281					
Zaman Tuzakları	Correlation	0,015	0,01	1			
	Significance	0,802	0,87				
	df	281	281				
Zaman Tutumları	Correlation	0,032	-0,014	0,28	1		
	Significance	0,588	0,821	0			
	df	281	281	281			
Zaman Planlaması	Correlation	0,044	-0,051	0,11	0,551	1	
	Significance	0,456	0,389	0,064	0		
	df	281	281	281	281		
Toplam Zaman Yönetimi	Correlation	0,046	-0,04	0,39	0,765	0,928	1
	Significance	0,442	0,505	0	0	0	
	df	281	281	281	281	281	

Çalışmada incelenen değişkenler arasındaki korelasyon bulguları Tablo 5’de verilmiştir. Öğrencilerin önceki dönem notu, 2015-2016 güz dönemindeki not ortalamalarını; genel not ortalaması ise, öğrencilerin okudukları bölümdeki tüm dönemlere ait notların ortalamasını ifade etmektedir. Elde edilen bulgulara ZYE ve akademik başarı arasındaki ilişkilere göre aşağıdaki yorumlar yapılabilir.

1. Genel not ortalamasıyla sadece önceki dönem not ortalaması arasındaki korelasyon katsayısı istatistiksel olarak anlamlı bulunmuş; diğer korelasyon katsayıları istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur. Elde edilen korelasyon katsayısına göre genel not ortalamasıyla önceki dönem not ortalaması arasında pozitif doğrusal ilişki vardır. Ancak genel not ortalamasıyla zaman tuzakları, zaman tutumları, zaman planlaması ve toplam zaman yönetimi değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı doğrusal ilişki yoktur.
2. Zaman tuzaklarıyla zaman planlaması değişkenleri arasındaki korelasyon katsayıları istatistiksel olarak anlamsız, diğer değişkenler arasındaki korelasyon katsayıları ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Buna göre zaman tuzakları değişkeniyle zaman planlaması değişkeni arasında doğrusal ilişki olmadığı söylenebilir. Ayrıca istatistiksel olarak anlamlı bulunan korelasyon katsayılarının hepsinin de pozitif olması ilgili değişkenler arasında aynı yönlü bir doğrusal ilişki olduğunun göstergesidir.
3. Zaman planlaması değişkeniyle toplam zaman yönetimi değişkeni arasındaki korelasyon katsayısının 0,928 olması bu iki değişken arasında çok yüksek doğrusal ilişki olduğunun göstergesidir. Bu bulguya göre bu değişkenlerden herhangi birisindeki pozitif yönlü değişimin diğer değişkende de aynı yönlü değişime kaynaklık etmesi beklenir.

Öğrencilerin demografik özellikleri ile zaman yönetimi becerilerini incelemek ve zaman yönetiminin öğrencilerin akademik başarıları ile olan ilişkisini belirlemek amacıyla yapılan çalışmada, ZYE'nin alt boyutları değerlendirilmiştir.

Öğrencilerin sorulara verdikleri cevapların analizi sonucunda zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman tuzakları (tutucular) boyutlarının orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir (Bkz. Tablo 2). Bu sonuç İşcan, (2008) ve Karaoğlu'nun araştırma (2015) sonuçlarıyla paraleldir.^{12,8}

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet değişkeni bakımından incelenmesi sonucunda “zaman tuzakları” alt boyutunda cinsiyet değişkeni bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur (Bkz. Tablo 3). Erkek öğrencilerin, zaman tuzaklarından korunabilme becerisinin kız öğrencilerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ortalamalar incelendiğinde zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman tuzakları açısından erkek öğrencilerin; kız öğrencilerin ortalamasından daha yüksek bir ortalamaya sahip oldukları görülmektedir.

Literatürde taramalarında bazı araştırmacıların çalışmalarında kız öğrencilerin zaman yönetimi konusunda daha başarılı olduğu görülmüştür.^{5, 12-21} Buna rağmen, bu araştırmada ZYE ortalamasına bakıldığında erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha başarılı olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmada sadece zaman tuzakları alt boyutunda kız öğrencilerin daha başarılı olarak çıkması sonucu; Misra&McKean (2000) tarafından yapılan çalışma ile farklılık göstermektedir.¹⁴ Bu sonucun, sağlık hizmetleri MYO’daki erkek öğrencilerin çoğunlukla Şanlıurfa merkezden, kız öğrencilerin ise çoğunlukla Şanlıurfa’nın ilçelerinde (Siverek, Viranşehir, Suruç, Ceylanpınar vb.) bulunan kız meslek liselerinden sınavsız geçişle gelmesinden kaynaklandığı tahmin edilmektedir. Özellikle kız öğrencilerin çoğunluğunun ailelerinin mevsimlik tarım işçisi olmasından ötürü, bu öğrencilerin eğitim durumlarının yetersiz olması ve okuma yazma becerilerinin iyi olmaması; geleceğe yönelik çalışma beklentilerinin olmaması nedeniyle bu sonuçların elde edilmesinde önemli bir etken olduğu düşünülmektedir. Ayrıca Karaoğlu (2015), Ocak ve Boyraz (2016) tarafından yapılan çalışmalarda ise cinsiyet ile zaman yönetimi arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır^{8, 22}. Genel olarak bu sonuçlar ülkelerin ve bölgelerin sosyo-demografik özelliklerindeki farklılıkların zaman yönetimi noktasında da etkin rol oynadığını göstermektedir.

Karaoğlu (2015)’nin araştırmasında bölümlere ve genel akademik not ortalamalarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Araştırmaya göre en yüksek skorun antrenörlük eğitimi bölümü öğrencilerine, en düşük skorun ise, yöneticilik bölümü öğrencilerine ait olduğu tespit edilmiştir.⁸

Zaman yönetimi envanteri boyutlarının program değişkeni bakımından incelenmesi sonucunda zaman planlaması ve zaman tuzakları boyutlarında bölüm bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Zaman planlaması boyutunda, en düşük ortalama (2,75) Perfüzyon programında olurken; en yüksek ortalama (3,31) Tıbbi Laboratuar Teknikleri Programındadır. Uzun ve kısa süreli zaman planlamasını başarılı olarak yapan öğrencilerin TLT programında oldukları; Perfüzyon programı öğrencilerinin bu konuda başarılı olmadıkları söylenebilir. Zaman tuzakları boyutunda en düşük ortalama (2,49) Anestezi programında olurken; en yüksek ortalama (3,11) Tıbbi Laboratuar Teknikleri programındadır. Buradan da hareketle; Anestezi programı öğrencilerinin zamanı yönetmeyi geciktirici işlerden uzaklaşabildikleri, TLT öğrencilerinin zaman tüketici unsurlardan kendilerini alamadıkları yorumu yapılabilir.

Araştırma sonuçlarına göre, zaman yönetiminin öğrencilerin akademik başarıları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olduğu tespit edilmemiştir. Bu sonuç, İz ve Özen (2010), Yılmaz, Yoncalık ve Bektaş (2010) tarafından yapılan çalışmalar ile paraleldir.^{23, 24} Ancak literatürde pek çok araştırmacı tarafından yapılan çalışmada da zaman yönetimi ile akademik başarı arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur.^{5, 8, 10-14, 19, 21, 22, 25-28}

5.SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğrenciler okulları ile ilgili çalışmalarını hızlandırmak ve stresten kaçınmak için zaman planlarına uygun davranmalıdırlar. Zor dersleri geçebilmek için uzun süreli ve odaklanarak çalışmaya ihtiyaçları olduğu kadar, etkili zaman yönetimini de bilmek zorundadırlar.²⁸ Öğrencilerdeki en büyük problem ise; son dakika çalışmalarıdır.²⁹ Grave’nin Levin ve Tsang (1987) aktardığına göre, öncelik belirleme problemine dikkat çekerek, öğrencilerin sahip oldukları kaynakları maksimize ederek verimli olabileceklerini vurgulamışlardır.²⁸

Öğrenciler için çalışmalarını son zamana bırakmamak; günlük, haftalık, aylık planlar hazırlamak ve çalışma hedefleri koymak; stresi ve kafa karışıklığını azaltıp, kendine güven sağlamak ve performans kontrolü için de faydalı bir araç olmaktadır. Zamanı etkin kullanabilmek için öncelikle değerleri belirlemek, misyon ve vizyon hakkında düşünmek, dokümanları ve ortamı düzenlemek, zaman takvimi oluşturmak ve programa uygun hareket etmek, konsantrasyonu kaybetmemek, daha fazla okumak ve hatırlamak gerekmektedir.^{7,30}

Araştırma sonuçları öğrencilerin zaman yönetimi becerilerinin orta seviyede olduğunu göstermektedir. Üniversite gibi öğrencilerin ergenlik çağına denk gelen, olgunlaştıkları ve bilinç düzeylerinin en üst noktalara çıktığı bir eğitim kademesinde, zamanı değerlendirme konusunda farkındalık kazanılması büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle öğrencilere yönelik bir dizi faaliyet planlanmalıdır.

2016 TUIK verilerine göre; Türkiye’de kadın okuma yazma bilmeyen oranı %6 iken; Şanlıurfa’da %17’dir. Araştırmanın yapıldığı Şanlıurfa Merkez ve ilçelerindeki özellikle kız çocuklarının eğitim seviyesinin yükseltilmesi için politika ve stratejilerin oluşturulması sağlanmalıdır.

Araştırmanın yapıldığı Bölgede, ailelerin mevsimlik tarım işçisi olmasından dolayı, nisan, mayıs, haziran-eylül, ekim, kasım aylarında okul hayatını ihmal eden gençlerin geri kazanılmaları ile ilgili projeler geliştirilmelidir. Köylerden ve ilçelerden gelen ve mevsimlik tarım işçisi olarak çalışan öğrencilerin, okula bağlılıklarının artırılmasının sağlanması, akademik başarıları için önemli katkı sağlayacaktır.

Öğrencilerin akademik başarılarını arttırılabilmesi için, üniversite genelinde çalışmalar yapılarak, öğrencilerin üniversiteye devam etmeleri ile derslerine düzenli ve verimli çalışmaları hususunda gerekli motivasyon çalışmaları yapılmalıdır.

Genel olarak akademik başarı notu yüksek olan grupların zaman yönetimi puanları da yüksek bulunmuştur. Bu doğrultuda, öğrencilerin motivasyonu ile zaman yönetimi ilişkisi kapsamlı olarak değerlendirilebilir.

Araştırmanın kısıtı yalnızca örneklem ile sınırlı kalmasıdır. Araştırmacılar tarafından, bundan sonra yapılacak olan çalışmalarda farklı değişkenlerin zaman yönetimine ve akademik başarıya etkisi üzerinde durulabilirler.

KAYNAKÇA

1. Türk Dil Kurumu (TDK), İnternet:
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.58f75d5b7b5b27.9162705, Erişim Tarihi: 19.04.2017.
2. Genç, N. (2012). Yönetim ve Organizasyon. (Dördüncü Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
3. Sökmen, A. (2014). İşletmelerde Yönetim ve Organizasyon. (Birinci Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
4. Claessens, J.C., Eerde, W., Rutte, C.G., Roe, E.A. (2007). “A Review of the Time Management literature”. *Personnel Review*, 36(2), 255-276.
5. Cyril. A.V. (2014). “Time Management and Academic Achievement of Higher Secondary Students”. *I-Manager's Journal on School Educational Technology*, 10(3), 38-43.
6. Hilder, B. (2011). *Essential Time Management How To Become More Productive And Effective*. United Kingdom: Marshall Cavendish International (Asia) PtdLtd.
7. Tracy, B. (2014). *Time Management*, (firsttitle). United States of America: Library of CongressCataloging-in-Publication.
8. Karaoğlu, B. (2015). Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Davranışlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
9. Balcı, A. (1990). “Zaman Yönetimi”. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 23(1), 95-102.

10. Britton, B.K., Tesser, A. (1991). "Effects of Time-Managementpractices on Collegegrades". Journal of Educational Psychology, 83(3), 405-410.
11. Alay, S. (2000). Seçilmiş Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
12. İşcan, S. (2008). Pamukkale Üniversitesi Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
13. Alay, S., Koçak, S. (2002). "Zaman Yönetimi Anketi: Geçerlik ve Güvenirlilik". Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22, 9-13.
14. Misra, R., McKean, M. (2000). "College Students' Academic Stressand its Relation to Their Anxiety, Time Management, and Leisure Satisfaction". American Journal of Health Studies, 16(1), 41-51.
15. Alay, S., Koçak, S. (2003). "Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimleri ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişki". Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, 35, 326-335.
16. Erdul, G. (2005). Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerileri ile Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
17. Erdem, R., Pirinççi, E., Dikmetas, E. (2005). "Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Davranışları ve Bu Davranışların Akademik Başarı ile İlişkisi". Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 14, 167-177.
18. Eldeliklioğlu, J. (2008). "Investigation of Adolescents' Time Management Skills in Terms of Anxiety, age and Gender Variables". Elementary Education Online, 7(3),656-663,
19. Andiç, H. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerileri ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
20. Yenihan, B., Öner, M. (2013). "Zamanı Yönetmek: Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerilerinin İncelenmesi". Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi E-Dergi, 2(2), 56-68.
21. Kibar, B. (2014). Karabük Üniversitesi Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerileri İle Akademik Başarıları Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi, Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karabük.
22. Ocak, G., Boyraz, S. (2016). "Examination of the Relation Between Academic Procrastination and Time Management Skills of Undergraduate Students in Terms of Some Variables". Journal of Education and Training Studies, 4(5), 76-84.
23. İz, F.B., Özen, T.A. (2010). "İntörn Olmaya Aday Hemşirelik Öğrencilerinde Zaman Yönetimi ve Akademik Başarı İlişkisinin İncelenmesi". Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1(11), 123-135.
24. Yılmaz, İ., Yoncalık, O., Bektaş, F. (2010). "Zaman Yönetimi Davranışı ile Akademik Başarı Arasındaki İlişki". E-Journal of New World Sciences Academy, 5(3), 187-194.
25. Campbell, R.L., Svenson, L.W. (1992). "Perceived Level of Stress Among University Undergraduate Students in Edmonton". Perceptualand Motor Skills, 75, 552-554.
26. Başak, T., Uzun, Ş., Arslan, F. (2008). "Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerileri". TAF Preventive Medicine Bulletin, 7(5), 429-434.
27. Tektaş, M., Tektaş, N. (2010). "Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Zaman Yönetimi ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişki". Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 23, 221-229.
28. Grave, B.S. (2011). "The Effect of Student Time Allocation on Academic Achievement". Education Economics, 19(3), 291-310.
29. Abdulghani, H.M., Al-Dress, A.A., Khalil, M.S., Ahmad, F., Ponnampereuma, G.G., Amin, Z. (2014). "What Factors Determine Academic Achievement in High Achieving Undergraduate Medical Students?" A QualitativeStudy. Medical Teacher, 36, 43-48.
30. Tutar, H. (Editör). (2003) Zaman Yönetimi. (Birinci Baskı). Ankara: Nobel Basımevi.